

PIŠETA IN UREJUJETA:

Lojze Košorok
in Pavla Gruden

KAR PO DOMAČE...

Vsled velike oddaljenosti od rodne grude nam je vsak rojak, ki pride med nas iz domovine, bodisi na počitnice ali iz službenih razlogov, posebno drag, saj smo izseljenci raztreseni po Sydneyu in okolici končno le dolga vas. Poznamo se.

Kadar pa se pojavi med nami človek, ki s svojim delom širi ime Slovenije in jo dviga na mednarodno raven, tedaj pozabim na naše pomanjkljivosti in srce se mi topi v ponosu na današnjo rast Slovenije.

Veliki ljudje so kot kometi

Eden teh je naš rojak dr. Milivoj Veličkovič, o kateremu sem pisala že prejšnji teden. Prišel je kakor komet in kot komet izginil, za seboj pa je pustil svetlobo, ki nam osvetljuje ne samo domovino, ampak tudi našo skupnost.

Da je kot psihijater in izvedenec za otroško nevrologijo poznan že po celi Evropi to že vemo. Tako ga je pot zanesla tudi v Dublin, kjer ga je spoznala prva avstralska letišča zdravica dr. Cadwell, ki je izdejstvovala, da ga je avstralska federalna vlada povabila na Svetovni kongres za otroško nevrologijo, da bi on kot jugoslovanski vrhunski izvedenec v tej panogi spoznal Avstralijo z jugoslovenskimi ugotovitvami; posebno s postopki na polju ohromelosti možganov, o čemur je v Avstraliji imel nekoliko

predavanj, ki so sledila predavanjem v Parizu, Tel Avivu, Dublinu in Groningenu v Holandiji.

Slovenija prvači v negi otrok

Takole pripoveduje dr. Veličkovič: če smo bitko za otroško življenje dobili, je naša sveta dolžnost skrb, da bi njihovo življenje - za duh in telo - potekalo pod kvalitetnimi pogoji.

V borbi z ohromelostjo možganov z zdravniki sodelujejo vrhunski športniki. ("Sam sem", pravi dr. Veličkovič, "že osem let doktor državne reprezentance namiznega tenisa v Jugoslaviji).

Šport je izvanredno koristen za dviganje samozavesti prizadetih otrok. Za njih so organizirane poletne počitnice na morju skupno s starši in terapevti. V Novem gradu je za časa počitnic videti prizadete otroke v spremstvu staršev, ki se svojih otrok ne sramujejo kot v starih časih (saj so govorili zlobni jeziki, da jih je Bog kaznoval) ampak se pojavljajo z otroci kjerkoli, kakor da je vse normalno.

Na Gorenjskem obstoja že sesto leto zimska počitniška kolonija, kjer se otroci urijo v smučanju, kar je redkost v svetu.

Pri kmetu Prešernu v Vrbnjah na Gorenjskem pa se vadijo v jahanju.

Spominjam se, ko sem lani slučajno "ujela" na tele-

vizorju neko ameriško zdravnico, ki se je kot psihijater posebno zalagala za otroke, ki so vsled svoje prevelike živahnosti (hypertension) za duševno bolne a so v resnici le, kot jim pravijo pri nas, vsled svoje živahnosti, težavni. To so otroci, katerih nadpovprečno energijo je treba pravilo usmeriti.

Rano odkritje - rana pomoč

Otroška nevrologija je posledica civilizacije in tehnologije. Med boleznimi otroške nevrologije spada tudi božjast, ki je danes že ozdravljiva. Danes ima Slovenija Register rizičnih otrok, kamor pediater, ki opazuje otroke v bolnici, pošlje detaljne informacije čim se kaj sumljivega pojavi. V toku enega leta kompjuter v Registru sam izvrtne imena teh otrok in vsi njihovi podatki so odposlani družinskemu zdravniku, ki pošlje svoje sporočilo dr. Veličkoviču, kateri odloča nadalje.

Monitori že za časa nosečnosti srce tik pred porodom pokažejo a ultra zvoki odkrivajo iznakaženost že pri plodu. Celotno paralizo, ki se je pred uvedbo najmodernejše tehnologije pokazala po 4 letih, je danes mogoče odkriti zelo zgodaj.

Smrtnost otrok v Sloveniji je zelo nizka. Dočim jih v Avstraliji na 1000 umre približno 16, v Nemčiji 17, jih v Sloveniji umre na 1000 le 16. Da bi se ta smrtnost ne povečala in po možnosti zmanjšala, je mojnje treba čimprej odkriti.

Danes v Sloveniji, ki ima 15 porodnišnic 99 odstotno žena rodi v porodnišnici, kjer je poleg ginekologa prisoten tudi pediater za novorojenčke - neonatolog. Lahko je, če porodnica tako želi, prisoten tudi mož.

O vsemu kar je količkar narobe je obvešččen Zdravstveni center.

Gluhonemost, naglušnost, duševna nerazvitost, možganska ohromelost, to niso bolezni ampak poškodbe, ki se zgodijo med nosečnostjo, pri porodu, dušitvijo med porodom; posebno v slučaju zlatenice. Kot rečeno, ultrazvoki

ETNIČNE ŠOLE KULTURNA OVIRA AVSTRALSKE DRUŽBE

Takšno je mnenje dveh akademikov, sociologov, canberške univerze, gospodov P. Kringasa in dr. F. Lewinsa. Federalna vlada financira ta dva učenjaka, da v letu dni raziščeta in analizirata delo etnično šol v Avstraliji. v kratkem bosta izdala knjigo o njenem raziskovanju in študiju.

Dosadanje izjave, katere je te dni obelodanila televizija, radio in časopisi, so dosledno vse negativne. Omenjena sociologa nista v delovanju etničnih šol našla niti ene pozitivne strani. Med drugim izjavljata: da etnične šole pospešujejo separatizem, ovirajo kulturni razvoj avstralske družbe, uvajajo neenakost v družbo itd. Nadalje ugotavljata, da je žalostno videti izmučene otroke ob sobotah v šolah. Matere na šolskih dvoriščih in klopih jih hranijo pred poukom ali med odmori, tako da ne omagajo pred težo pouka, ki mu morajo slediti. Slobo vpliva na otroke, ker so podvrženi dvem šolskim sistemom. Pravita da že normalni pouk nekatere otroke obremenjujejo problemi kot so: socialni, psihološki in vzgojni.

Kje je resnica

Držalo bo, da to velja za nekatere manjše šole, kjer nekateri poskušajo in uvajajo ter pritiskajo na otroke s pretiranim nacionalizmom, drugi zopet z religijo

pokažejo iznakaženosti že pri plodu.

Šolanje prizadetih otrok

Ko prizadeti otroci pridejo do šolske dobe, jih poskušajo vključiti v normalno, ali posebno šolo v domačem kraju.

Z ozirom na to, da je Slovenija majha, prizadete otroke uvrste v posebno skupino v okviru normalnih otroških vrtev. Toda za prva tri leta mora otrok ostati doma v negi matere, ki je za to dobo plačana izrecno zato, da je doma pri svojem prizadetemu otroku.

Po skončani šolski dobi se ti prizadeti otroci po svojih telesnih in duševnih sposobnostih uvrste v različne poklice, kjer delajo kot polnovredni člani človeške družbe v doprinosu družbi.

Pripovedoval mi je še marsikaj kar ni direktno v zvezi z prizadetimi otroci, vendar tu ni prostora za vse. Dodala bi rada le se to, da je dr. Veličkovič eden tistih redkih visoko izobraženih ljudi, ki se izogiba tujki, in če je le mogoče celo o svoji panogi govori v preprosti slovenščini.

Pavla Gruden

itd. Vendar ti so v veliki manjšini, Res je to, da je za otroka sobotni pouk maternega jezika delna obremenitev. Vendar izkušnje so pokazale, da ta triditev ne velja! Če otrok ne bi šel v etnično šolo, bi zelo verjetno šel nabijati žogo, po vzgledu sošolca Avstralca. Ali bi se potepal po cesti ali predsedel pred televizorjem. Kaj je bolje? Res je tudi to, da jih matere hranijo na šolskih dvoriščih in to iz dveh razlogov, prvič ker se zavedajo, da je to res otrokov "overtime" in ker jih s priboljški nagrajujejo za njihov trud, ker se učijo materin jezik. Bilo bi zanimivo, če bi govorili o prehrani naših doseljencev ali o hrani, ki jo jedo Avstralci, to bi bilo poglavje zase.

Glede dveh šolskih sistemov, bi rekli le to, da smo se mi vsi prišli morali navaditi na avstralski sistem. Dejansko večina etničnih šol ne uvaja nikakega sistema, ker za to ni časa, teh par ur, ki so učiteljem na razpolago pač izkoristijo za to, da jih skušajo naučiti abecede, nekoliko zemljepisa svoje dežele in njihov zgodovino. Morda v višjih razredih nekaj literature in ponekod religijo. Jasnop je, da jim poleg tega skušajo prikazati svojo kulturo, več kot narodnih pesnov in nekaj iger pa nobena šola nima toliko časa, da bi jih uvajala v nevm kakšne sisteme.

Da bi se izognili eventualnim sistemom, zato vsi napenjamo svoje sile, da bi pouk materinega jezika uvedli v redni šolski sistem.

Kje sta zbirala podatke

Vprašali bi ta dva gospoda, kje sta se onadva šolala? Ali ne vesta tega, da smo mi vsi kot otroci hodili šestkrat na teden v šolo. Petdnevni urnik je v šolski sistem uveden le še pred nekaj leti. Poleg tega smo pred šolo še napasli krave, šli peš v šolo eno uro daleč, marsikdo še več, za maličce si imel kos koruznega kruha!

Etnične šole ovirajo avstralsko kulturo? Kakšen paradoks! Vsa kultura, ki jo ima Avstralija je uvožena. Z razliko domorodcev, koliko pa damo na njih kulturo? Uvažamo našo kulturo tudi mi in v etničnih šolah jo kolikor to-

liko posredujemo mlajšim. Kaj sedita ta gospoda zadnjih deset let na ušesih, niti ne vesta, da je to politika vseh vlad v Avstraliji in da vlade kot druge institucije podpirajo in pospešujejo in uvajajo multikulturo v avstralsko družbo.

Zanimalo bi nas kje sta pobirala podatke. Sta se omejila le na statistične podatke, katere pač ima vsako ministrstvo za prosveto. Za zadnji njun "report" sta baje izprašala kakih 24 otrok grškega porekla v Melbournu. Ter pol starišev Italjanske in Grške narodnosti v Sydneyu in Melbournu. Kje smo ostali?

Nista se obrnila za podatke, nasvet ali mnenje Federaciji etničnih šol v N.S. Wallesu. Predsednik Federacije g. Murkin bi jima lahko postregel z boljimi in realnejšimi podatki. Kajti mož ima bogate izkušnje, saj je v šoli, ker je on direktor šola jugosl. jezikov s 500 učenci, vsako soboto. Poleg tega se v njegovi šoli uče materinega jezika še otroci grškega in turškega rodu. Mr. Murkin je bil prvi vsaj v N.S.W., ki je leta 1977. uvedel kot poiskav v redni pouk: makedonski, srbohrvatski, turški in grški jezik.

Torej kaj bi rekli na te izjave? Ali morda gotovi konzervativni krogi želijo še voziti po zapuščenih kolovozih? Ali ne smrdi po politiki, ki ji pravimo asimilacija? Komaj smo si priborili svoje humano pravico, do materinega jezika, že hočejo to pravico z psevdo diagnozo dokazati, da smo bolni. Ter dokazati, da je to škodljivo za novo avstralsko družbo.

Končno, morda preuranjeno jadikujemo, počakajmo da izdeta knjigo, nemara sta iznašla nov recept o multikulturi in novi avstralski več narodni družbi? Vendar dvomim, ker v isti sapi napovedujeta, da se bodo etnične šole v bodoče še razmnožile. Priporočali bi, da bi iznašla nov recept, da bi to breme prevzela vlada in da bi uvedli učenje materin jezikov v redni šolski pouk. To bi jim toplo priporočali in bi jima bili tudi hvaležni za tak recept.

Lojze Košorok

Božidar Jakac: Božična voščilnica

Vsem bralcem in rojakom doma in po svetu, želimo prav lepe Božične praznike ter vse dobro v novem letu!

Uredništvo

Novice in zanimivosti

LJUBLJANA - Slovenska geodetska zračna flota, ki je štela doslej tri letala tipa Morava (eno je lani padlo, človeških žrtev ni bilo), je dobila prirastek. Na Brniku so krstili novo letalo Piper Chiftain YU-BMC, prvo na svetu te vrste, v katerem bo mogoče vgraditi kar dve kameri za aerosnemanje zemeljske površine za potrebe kartografije in druge geodetske namene. S tem letalom in njegovo opremo pa bo Geodetski zavod Slovenije, vodilna ustanova te vrste v Jugoslaviji, lahko tudi razširila svoje storitve na nova področja: na odkrivanje novih surovinskih najdišč, reševanje energetskih vprašanj, v prostorsko planiranje itd.

LIČNOSTI

odiseja bivšeg šaha

Odiseja se nastavlja. Otako je onog podneva "privremeno" napustio Iran, odletevši svojim "boingom 727" sa teheranskog aerodroma, čovek pred kojim su se klanjali podanici do toga dana najstarijeg carstva sveta i čija je reč u međunarodnim odnosima imala nesumnjivu težinu, nikako da nađe utočište. "Privremenost" napuštajući zemlje u slučaju bivšeg

U desetak meseci koliko je proteklo od iznanstva Mohameda Reza Pahlavija, bivši iranski šah nije uspeo da nađe utočište. Iran uporno zahteva da šah bude izručen kao običan kriminalac, a šah uporno traži novu domovinu

šaha Mohameda Reza Pahlavija nesumnjivo je definitivna, s obzirom na kratkotrajnost ljudskog veka i duboke promene koje su se odigrale u zemlji, a pitanje je hoće li bivši monarh uopšte dočekati mirnu starost ili će lutajući okajavati grehe svoje vladavine. Problem je jedino što njegova lutanja i gresi, koje mu bivši podanici očigledno ne praštaju, stavljaju i svet pred nemala iskušenja.

Ukus prognostva

Maroko, Egipat, Bahami Meksiko, SAD - u ovih desetak meseci iznanstva šah je očigledno promenio mnoga podneblja.

Istina, ukus prognostva nije mu potpuno nepoznat. Leta 1953. šetao je već kao prognanik ulicama Rima. Iako ne tako davna, bila su to druga vremena. Tada je

bila dovoljna jedna dobra akcija u organizaciji CIA da bi se šah vratio u palatu Nijaravan i poverio organizatoru poduhvata gospodinu Kermitu Ruzveltu: "Dugujem presto Bogu, narodu, armiji i - vama". Kada je o gubitku prestola reč izvesno je da su posredi ponovo isti akteri - možda je jedino redosled nešto drugačiji.

Izgledalo je da će se sm-

iriti u Meksiku, ali zabrinut zbog pogoršanja zdravlja bivšeg šaha, njegov dugogodišnji prijatelj i predsednik jedne od najvećih svetskih banaka - Čejz Menheten - Dejvid Rokfeler poslao je dr Kana da vidi šta se dešava sa Mohamedom Pahlavijem. Kažu da je bilo moguće zračiti tumor i odstraniti kamen iz žuč (bolesti koje je konstatovao pomenuti doktor) i u Meksiku, ali na zalaganje Rokfelera i bivšeg državnog sekretara Kisindžera, ipak je to učinjeno u jednoj njujorškoj bolnici.

"Njujork tajms" tvrdi da je predsednik Karter na jednom sastanku, pre nego što je šah 22. oktobra doputovao u SAD, upitao saradnike: "Šta ćete mi savetovati kada oni (Iranci) uzmu naše taoce?" Savetnici mu, očigledno, ništa nisu savetovali.

Sada, kada je lečenje

uspešno završeno, u američkoj ambasadi u Teheranu sedi 49 talaca, a bivši šah razmišlja u Teksasu (tamo je bar bio još ove srede) šta će i kuda će dalje. Egipat ga zove, ali njegov dolazak mogao bi imati nepredviđene posledice za tamošnju vladu. Južna Afrika čuti, na Bahamskim ostrvima ga neće. Neće ga ni bivši domaćin Meksiko, jer njegov boravak više ne odgovara nacionalnim interesima. Navodno četiri zemlje su spremne da prime bivšeg vladara, jedino što je nepoznato za sada - koje. Uostalom, da li je odlazak još rešenje? Studenti kažu da će odmah suditi taocima ako šah napusti SAD.

Amerika ne može da izruči šaha pred ucenom, ako ništa ono zbog samopoštovanja. Istina, duhovni vođa Iranaca, ajatula Homeini, smatra da "nije tačno da ne može, već to neće" (intervju "Mondu"). Ajatula smatra da je šah običan kriminalac i da prema međunarodnim zakonima mora biti izručen.

Gresi

Optužnica je duga i teška: upravljao je Iranom kao sopstvenim feudom, ubijao i mučio protivnike, rasipao nacionalno bogatstvo, bogatio se na račun naroda, rušio tradicionalne vrednosti, prepustio kontrolu nad zemljom Vašingtonu i njegovoj misiji u Tehernu. I za mnogo manje grehe u Iranu se danas završava pred cevima streljačkog voda.

Šaha po svaku cenu, kažu Iranci. U blizini Perzijskog zaliva sve je više ra-

tnih brodova. Sve je više upozorenja. Da li je Mohamed Reza Pahlavi vredan svega toga?

Ako tamo negde u Teksasu pravi bilans vladavine, u zasluge može da upiše povećanje društvenog proizvoda od 9,4 odsto od 1960 - 1972, 34 u 1974. i 42 procenta godinu dana kasnije kao i porast nacionalnog dohotka sa 176 na dve hiljade dolara po stanovniku za isti period.

Ali ako se pogleda šta stoji iza proseka, onda se vidi da je desetina nacije raspolagala gotovo polovinom bogatstva i da je cena pretvaranja Irana u četvrtu industrijsku i vojnu silu sveta bila previsoka. Uostalom, šah je to želeo preko noći, kao što i ajatula želi isto tako preko noći da vrati naciju čistim izvorima islama. Pri tom je prvosveštenik u povoljnijem položaju - na njegovoj strani je četrnaest vekova islama na iranskom tlu. Onih četrnaest vekova koje je šah pokušao da prevaziđe za četrnaest godina, pri čemu nije mnogo birao sredstva.

Rekao je Oriani Falači: "Kada je dve trećine nacije nepismeno, reforme možete sprovesti samo najstrožim autoritarizmom - inače ništa nećete postići".

Kažu da je suđenje neophodno da bi se stavila tačka na prošlost i da se ne može dozvoliti da "oni koji su opljačkali narod, u izgnanstvu nekažnjeno troše to narodno bogatstvo". Ali, čini se da ipak više nije reč samo o Mohamedu Rezi Pahlaviju i da sve što se dešava daleko prevazilazi značaj njegove ličnosti.

U BOKŠIĆ-LUGU, OPŠTINA NAŠICE

PRONAĐENA NAFTA

Ekipe INA-Naftaplina iz Zagreba dobile su naftu na dubini od 2.945 metara - Dosad izgrađene tri bušotine

Osijek decembra

Na jednom od najvećih plinskih polja u Jugoslaviji - Bošić lug, koje se nalazi u slavonskoj opštini Našice, pronađena je i nafta. Ekipe INA-Naftaplina - Zagreb, dobile su naftu na dubini od 2.945 metara. Na ovom području izrađene su do sada tri bušotine koje su dale dobar dotok nafte. Ispitivanja se nastavljaju, a bušice se i do dubine od preko 3.200 metara da bi se dobio što potpuniji uvid o kakvom je ležištu nafte ovde reč.

Inače, na plinskom polju Bokšić lug se godišnje dobija više od 300 miliona kubnih metara prirodnog plina odličnog kvaliteta.

Nova tižnica u Pločama

Ploče (Tanjug) - Početkom iduće godine u Pločama će početi gradnja suvremenog gradskog tržnog centra. Uz skladišne kapacitete na više od 600 četvornih metara trgovačkog prostora biće urađene prodavaonice i ribarnica.

Ljubljana: 263.000 prebivalcev

Ljubljana (Tanjug) - Po zadnjih podatkih je imelo deset najvećih slovenskih mest naslednje število stanih prebivalcev: Ljubljana 262.908, Maribor 128.557, Kranj 32.227, Koper, 22.320, Jesenice 18.431, Nova Gorica 18.422, Velenje 17.275, Trbovlje 16.710, in Novo Mesto 14.987 prebivalcev.

Kraljica sevdaha

Nada Mamula, sa orkestrom "Daniluška", Aleksandrom Trandafilovićem, Ljiljanom Šljapić i Sašom Petrovićem u

**MANGALA INN Restoranu
Četvrtak - 27. decembra ove godine
od 8 sati uveče**

Pored koncerta u Sidneju, koji će se održati na dan 24 i 26. decembra, ovo je još jedna prilika da čujemo nenadmašnu KRALJICU SEVDAHA, i njene kolege.

Domaćini ovog jedinstvenog restorana lociranog u ekskluzivnoj četvrti Sidneja - Double Bay-u, pripremili su za svoje goste veliki izbor specijaliteta.

Ulaznice za ovaj specijalni susret iznose samo 5. dolara.

Na vrijeme rezervišite Vaše mesto, jer je kapacitet restorana samo 100. sjedišta

**Mangala Inn - Restoran
Tel. 362-262
455 New South Head Rd.
Double Bay, Sydney**

* Farbanje

* Dekorisanje

* Postavljanje tapeta

**Veoma kvalitetno, brzo, JEVTINO!
Jedino Vam obezbeđuje:**

**"LOVČEN" PAINTING
SERVICE**

**Vlasnik: S. Dragović, Licence No.
R.60392**

**Obratite se u svako doba na telefon:
602-0026**

15 Christie St. LIVERPOOL, 2170, NSW

Definitivan odlazak: oproštaj od šaha na teheranskom aerodromu